

Konstnårsfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motioner om konstnårsfrågor som har väckts under allmänna motionstiden vid 2002/03 och 2003/04 års riksmöten.

Några av förslagen avser konstnärernas villkor och det statliga stödets inriktning samt kulturarbetarna och arbetsmarknadspolitiken. I två motioner begärs en översyn av stödformerna till konstnärerna. Vidare föreslås att den individuella visningsersättningen skall utvärderas, att den garanterade författarpenningen skall avskaffas, att ett rikstäckande bemanningsföretag för alla kulturskapare skall bildas och att ett rådgivningscenter för dansare med låg pensionsålder skall inrättas. Ett motionsförslag rör sammansättningen av och insynen i bidragsgivande styrelser. I betänkandet behandlas även ett förslag om att ett administrationsbidrag skall införas för kollektivverkstäder. Slutligen tar utskottet upp ett yrkande som syftar till att den statliga kulturstatistiken skall vara könsindeldad även beträffande kulturarbetarna.

Samtliga motionsförslag har avstyrkts av utskottet.

I betänkandet har 9 reservationer och 1 särskilt yttrande tagits in.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Bakgrund.....	5
Utskottets överväganden.....	9
Konstnärernas villkor m.m.....	9
Individuell visningsersättning.....	15
Garanterad författarpenning.....	17
Bemanningsföretag.....	18
Rådgivningscenter för dansare.....	19
Sammansättning av bidragsgivande styrelser.....	20
Kollektivverkstäder.....	22
Könsindelad statistik.....	23
Reservationer.....	24
1. Konstnärernas villkor och det statliga stödets inriktning, punkt 1 (m).....	24
2. Översyn av stödformerna till konstnärerna, punkt 2 (m, fp, kd, c).....	25
3. Kulturarbetarna, arbetsmarknadspolitiken m.m., punkt 3 (m).....	26
4. Kulturarbetarna, arbetsmarknadspolitiken m.m., punkt 3 (kd, c).....	26
5. Kulturarbetarna, arbetsmarknadspolitiken m.m., punkt 3 (fp).....	27
6. Bemanningsföretag, punkt 6 (m).....	28
7. Rådgivningscenter för dansare, punkt 7 (fp).....	29
8. Sammansättning av bidragsgivande styrelser, punkt 8 (m, fp, kd).....	30
9. Könsindelad statistik, punkt 10 (v).....	30
Särskilt yttrande.....	32
1. Kollektivverkstäder (v).....	32
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	33
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002.....	33
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003.....	34

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Konstnärernas villkor och det statliga stödets inriktning**

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Kr236 yrkande 17, 2002/03:Kr264 yrkandena 6 och 15, 2003/04:Kr209 yrkande 18 och 2003/04:Kr254 yrkandena 6 och 15.

Reservation 1 (m)

2. **Översyn av stödformerna till konstnärerna**

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Kr370 yrkande 18 och 2003/04:Kr390 yrkande 17.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

3. **Kulturarbetarna, arbetsmarknadspolitiken m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Kr264 yrkande 1, 2002/03:Kr370 yrkande 16 och 2003/04:Kr327 yrkande 4.

Reservation 3 (m)

Reservation 4 (kd, c)

Reservation 5 (fp)

4. **Individuell visningsersättning**

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr326 yrkande 24.

5. **Garanterad författarpenning**

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr245.

6. **Bemanningsföretag**

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Kr264 yrkande 7 och 2003/04:Kr254 yrkande 7.

Reservation 6 (m)

7. **Rådgivningscenter för dansare**

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr372 yrkande 22.

Reservation 7 (fp)

8. **Sammansättning av bidragsgivande styrelser**

Riksdagen avslår motion 2003/04:Kr327 yrkande 5.

Reservation 8 (m, fp, kd)

9. **Kollektivverkstäder**

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr296 yrkande 5.

10. Könsindelad statistik

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr296 yrkande 7.

Reservation 9 (v)

Stockholm den 16 mars 2004

På kulturutskottets vägnar

Lennart Kollmats

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Kollmats (fp), Annika Nilsson (s), Lars Wegendal (s), Kent Olsson (m), Eva Arvidsson (s), Paavo Vallius (s), Gunilla Tjernberg (kd), Peter Pedersen (v), Nikos Papadopoulos (s), Lena Adelson Liljeroth (m), Tommy Ternemar (s), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c), Göran Persson i Simrishamn (s), Anna Lindgren (m), Rossana Dinamarca (v) och Matilda Ernkrans (s).

Bakgrund

Huvudinriktningen på insatserna för konstnärerna angavs i den kulturpolitiska proposition som riksdagen tog ställning till hösten 1996 (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Enligt regeringens bedömning borde statens insatser syfta till att

- skapa förutsättningar för ett aktivt kulturliv som ger arbete och försörjning åt konstnärerna och rika kulturupplevelser för medborgarna,
- skapa sådana villkor för de professionella konstnärerna att de kan basera sin försörjning på ersättning för konstnärligt arbete,
- anpassa regelverken på alla politikområden så att rimlig hänsyn kan tas till konstnärernas speciella förhållanden,
- ge möjlighet till konstnärlig förnyelse och utvecklingsarbete genom olika former av direkt konstnärsstöd,
- förbättra möjligheterna till internationellt konstnärligt utbyte.

Efter riksdagens beslut om den framtida kulturpolitiken utreddes konstnärernas villkor av Konstnärliga arbetsmarknadsutredningen, vilken avgav betänkandet *Arbete åt konstnärer* (SOU 1997:183), Konstnärsstödsutredningen, vilken avgav betänkandet *Generella konstnärsstöd* (SOU 1997:184) och Konstnärsersättningsutredningen, vilken avgav betänkandena *En fond för unga konstnärer* (SOU 1997:106) och *Fonogramersättning* (SOU 1997:149).

Våren 1998 lade regeringen fram förslag i syfte att förbättra konstnärernas villkor (prop. 1997/98:87). Avsikten med förslagen var att skapa sådana villkor för konstnärerna att de skulle kunna basera sin försörjning på ersättning för utfört konstnärligt arbete. Förslagen, som bifölls av riksdagen, innebar förstärkning och komplettering av ersättningar till konstnärer och stimulans av deras arbetsmarknad för att öka efterfrågan (bet. 1997/98:KrU13, rskr. 1997/98:303). Genom besluten infördes fr.o.m. år 1999

- en utställningsersättning till vissa utställare som huvudsakligen utan vinstsyfte bedriver en fortlöpande utställningsverksamhet av samtida bild- och formkonst (anslaget *Bidrag till bild- och formområdet*)
- stöd till kollektivverkstäder (anslaget *Bidrag till bild- och formområdet*)
- en fonogramersättning till upphovsmän och utövande konstnärer för folk- och skolbibliotekens utlåning av ljudupptagningar av musikaliska verk samt musikalier (anslaget *Ersättningar och bidrag till konstnärer*)
- ett dramatikerstöd för att främja nyskriven svensk dramatik (anslaget *Ersättningar och bidrag till konstnärer*).

Vidare infördes under utgiftsområde 14 *Arbetsmarknad och arbetsliv* försöksverksamheter dels med arbetsförmedling vid centrumbildningar m.m., dels med en tredje anställningsform inom teatern, Teateralliansen. Från och

med år 2001 permanentades dessa försöksverksamheter. Medel för båda ändamålen anvisas under anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

Under hösten 2000 beslutade riksdagen om en förändrad arbetslöshetsförsäkring (prop. 1999/2000:139, yttr. 2000/01:KrU1y, bet. 2000/01:AU5, rskr. 2000/01:102). Därvid uttalade regeringen bl.a. att rimlig hänsyn borde tas till de särskilda behov som kan gälla för grupper med projektanställningar och andra tillfälliga anställningar och osäkra anställningsförhållanden, liksom till villkor som gäller för personer som har upprepade perioder av arbetslöshet. Detta gäller bl.a. kulturarbetsmarknaden (prop. s. 53).

Under 2001/02 års riksmöte beslutade riksdagen på förslag av kulturutskottet att ge regeringen till känna att en översyn borde göras av den individuella visningsersättningen (bet. 2001/02:KrU17, rskr. 2001/02: 210). Av utskottets betänkande framgår att översynen bl.a. borde innefatta en redogörelse för vilka återverkningar som systemet hade på olika konst kategorier, liksom vilka kategorier av bidragsmottagare som omfattades av ersättningen och vilka som föll utanför den och orsakerna till detta. Regeringen borde även överväga vilket organ som är lämpligast för uppdraget att ansvara för fördelningen av ersättningen till konstnärerna. Regeringen redovisade i budgetpropositionen för år 2003 sin bedömning av den individuella visningsersättningen och av fördelningsorganets, Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS), legitimitet. Sammantaget gjorde regeringen bedömningen att individuell visningsersättning på relativt kort tid etablerats som ett viktigt komplement till bidragsordningarna för många bildkonstnärer. Samtidigt, menade regeringen, är det viktigt att understryka att ersättningssystemen inte är behovsprövade. Avgörande är i stället det faktiska antalet verk som finns inköpta. Ersättningsformer kan följaktligen slå olika mellan olika konstnärsg grupper (prop. 2002/03:1 utg.omr. 17 s. 51–52).

Kulturutskottet, som kommenterade regeringens redovisning av den individuella visningsersättningen i sitt budgetbetänkande hösten 2003, hade inte något att erinra mot regeringens bedömningar (bet. 2002/03:KrU1 s. 74–76).

På regeringens uppdrag har en särskild utredare utrett hur gällande trygghetssystem inom bl.a. socialförsäkringsområdet förhåller sig till konstnärlig verksamhet (dir. 2001:90). Utredaren överlämnade i början av år 2003 betänkandet Konstnärerna och trygghetssystemen (SOU 2003:21). Betänkandet har remitterats. Utredaren har prövat om de nuvarande regelverken innebär särskilda problem för konstnärliga yrkesutövare samt analyserat och angett orsaken till problemen.

Kulturutskottet behandlade hösten 2003 motioner om konstnärers pensionsvillkor. En utförlig redogörelse härför har lämnats i betänkandet 2003/04:KrU1 s. 55 f. I sammanhanget redovisade utskottet – med hänvisning till betänkandet Konstnärerna och trygghetssystemen (SOU 2003:21) – följande.

Utredaren konstaterar att pensionerna i det allmänna pensionssystemet för flertalet konstnärligt yrkesverksamma i framtiden kommer att bli lägre än i det tidigare ATP-systemet. För flertalet frilansande och egenföretagande konstnärer kommer det att bli betydande försämringar på grund av att de saknar avtalspensioner. Vidare anser han att ett särskilt problem kommer att uppstå för konstnärliga yrkesgrupper på de offentliga scenerna, som har en lägre pensionsålder än den som gäller för arbetsmarknaden i övrigt. Därtill kan nämnas att pensionsvillkoren för konstnärliga egenföretagare oftast är ytterst knappa. De kommer därför i stor utsträckning att omfattas av det allmänna ålderspensionssystemets garantipension (bet. s. 122–123).

Av budgetpropositionen för år 2004 framgår att regeringen anser att det finns anledning att fördjupa arbetet vad avser tänkbara pensionslösningar och samtidigt även diskutera möjligheterna till utbildning och karriärbreddning som syftar till fortsatt arbete, särskilt för de konstnärliga arbetstagarna med låg pensionsålder. Mot denna bakgrund anger regeringen att den avser att bjuda in arbetsmarknadens parter till ett förutsättningslöst arbete för att hitta en skyndsam och hållbar lösning av pensionsfrågan för personalen vid de statligt stödda teater-, dans- och musikinstitutionerna (prop. 2003/04:1 utg.omr. 17 s. 28–29). Enligt uppgift har ett första möte i detta syfte ägt rum nyligen (mars 2003).

Statligt stöd i olika former till konstnärer anvisas som framgått ovan under flera olika anslag.

Flertalet stödformer, av vilka några aktualiseras i detta betänkande, återfinns under anslaget 28:20 Ersättningar och bidrag till konstnärer. För år 2004 anvisas under detta anslag 287 077 000 kronor, medel som fördelas av Konstnärsnämnden och styrelsen för Sveriges bildkonstnärskommitté, Sveriges författarfond samt upphovsrättsorganisationen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) (prop. 2003/04:1 utg.omr. 17, bet. 2003/04:KrU1, rskr. 2003/04:57). Av regeringens regleringsbrev för år 2004 (utg.omr. 17) framgår att medlen under anslaget går till

- visningsersättning åt bild- och formkonstnärer,
- individuell visningsersättning (även kallad IV),
- inkomstgarantier för konstnärer (157 garantirum år 2004),
- långtidsstipendier (102 tioåriga långtidsstipendier år 2004),
- bidrag till konstnärer inom områdena bild och form,
- bidrag till konstnärer inom områdena musik samt scen och film,
- särskilda insatser för konstnärer på musikområdet,
- ersättning åt författare m.fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek,
- bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker,
- ersättningar åt författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker,
- nordiska författarstipendier,
- nordiskt författarsamarbete,
- dramatikerstöd,
- fonogramersättning och
- statliga ålderspensionsavgifter.

Stöd till konstnärer lämnas även under andra anslag, t.ex. anslagen 28:14 Statens konstråd, 28:18 Bidrag till bild- och formområdet och 28:36 Filmstöd.

Utskottets överväganden

Konstnärernas villkor m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- konstnärernas villkor och det statliga stödets inriktning, *jämför reservation 1 (m)*
- översyn av stödformerna till konstnärerna, *jämför reservation 2 (m, fp, kd, c)*, och
- kulturarbetarna och arbetsmarknadspolitiken m.m., *jämför reservationerna 3 (m), 4 (kd, c) och 5 (fp)*

Motionerna

I en rad motionsförslag behandlas övergripande frågor om *konstnärernas villkor och det statliga stödets inriktning*.

Förslagen i motionerna 2002/03:Kr236 (m) yrkande 17 och 2003/04:Kr209 (m) yrkande 18 syftar till att konstnärerna skall kunna leva på sitt arbete utan att erhålla kompletterande stöd från det offentliga. Motionärerna bakom båda motionerna understryker vikten av att landets kulturskapare skall ges så goda förutsättningar som möjligt för att kunna försörja sig på sitt konstnärskap.

Liknande förslag om att konstnärerna skall kunna basera sin försörjning på ersättning för utfört konstnärligt arbete och inte på bidrag framförs även i motionerna 2002/03:Kr264 (m) yrkande 15 och 2003/04:Kr254 (m) yrkande 15. I båda motionerna nämns exempel på möjliga åtgärder. Bland annat borde företag och institutioner kunna få göra avdrag i bokföringen för inköp av konst. Vidare borde regelverket när det gäller avdragsrätt vid kultursponsring förtydligas.

I yrkande 6 i motion 2002/03:Kr264 (m) och i yrkande 6 i motion 2003/04:Kr254 (m) ifrågasätts nuvarande stöd- och ersättningsformer, vilka motionärerna anser bör avvecklas. Med alltför omfattande stödformer är risken enligt motionärerna stor att ersättningarna snarare går till kulturadministratörer än till kulturskapare. Vidare anför de att projektmedel i hög grad är knutna till institutionerna i stället för till den konstnär som skall utföra arbetet. Statens stöd bör i stället inriktas på att öka de yrkesverksamma konstnärernas möjligheter att få ersättning för det arbete de utför och möjliggöra att verken visas och framförs inför publik.

Motionärerna bakom motion 2002/03:Kr370 (kd) anser att staten bör överväga nya metoder och stödformer som kommer fler konstnärer till del och föreslår därför att en *översyn av stödformerna till konstnärerna* skall göras och att de många förslagen i Konstnärstödsutredningen från år 1997 bör tas till vara (yrkande 18). Samma förslag framförs i motion 2003/04:Kr390 (kd) yrkande

17. I båda motionerna sägs att det finns en tendens att stöden ges i allt högre belopp till allt färre konstnärer. Vidare ifrågasätter motionärerna den s.k. inkomstgarantin som ges till ca 150 konstnärer.

I tre motionsyrkanden behandlas frågor om *kulturarbetarna och arbetsmarknadspolitiken m.m.*

I motion 2002/03:Kr264 (m) anförs att kulturarbetsmarknaden är problematisk och att försörjningssituationen för många konstnärer försämras. Antalet utbildningsplatser har ökat och därmed också konkurrensen om de få uppdragen. Den brist på samstämmighet som råder mellan de konstnärliga högskolorna och arbetsmarknaden måste ses över och förändras. Vidare anser motionärerna att dagens arbetsmarknadspolitik oftast är ett hinder för utvecklingen, eftersom den inte i tillräckligt hög grad tar hänsyn till kulturskaparnas särskilda villkor (yrkande 1).

I motion 2002/03:Kr370 (kd) sägs att konstnärernas arbetsmarknad skiljer sig från andra yrkesgruppers. Till exempel är fast arbete det vanliga på arbetsmarknaden i stort, medan arbetena inom kultursektorn oftast är tillfälliga. Vidare råder strukturell obalans mellan utbud och efterfrågan. Arbetslösheten inom konstnärsyrkena är hög, trots en högkonjunktur. När regeringen och Arbetsmarknadsstyrelsen skall utforma tillämpningen av a-kassereglerna och aktivitetsgarantin, måste särskild hänsyn tas till kulturarbetarnas specifika arbetsvillkor.

I motionen anförs även att konstnärerna påverkas av beslut som fattas inom andra utgiftsområden. Ett exempel härpå är att pensionsreformen som genomfördes för ett par år sedan fick konsekvenser som förefaller mindre lämpliga för konstnärer inom bl.a. dans- och musikområdena på grund av dessa yrkens speciella karaktär. Särskilt angeläget är det att frågan om pensionerna för de fria grupperna får en lösning. Frågan har nu under en mycket lång tid behandlats i Regeringskansliet och ännu har inte något förslag presenterats, vilket motionärerna anser är oacceptabelt (yrkande 16).

Motionärerna bakom motion 2003/04:Kr327 (fp) anser att arbetsmarknadsåtgärderna och a-kassan utför en sorts konstgjord andning på den fattiga kulturen. Motionärerna menar att den svenska arbetsmarknaden byggs upp på tron att arbetslivet till största delen skall bestå av fasta anställningar. Kulturans särart kräver dock ofta korta och varierade uppdrag. Förslaget i motionen syftar till att helt andra modeller skall gälla inom kulturområdet för att betala konstnärerna för genomfört och kommande arbete (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Med anledning av en rad motionsyrkanden om *konstnärernas villkor och det statliga stödets inriktning* erinrar utskottet om att huvudinriktningen på statens konstnärspolitiska insatser återfinns i ett inledande avsnitt till detta betänkande. De syftar bl.a. till att skapa sådana villkor för de professionella konstnärerna att de kan basera sin försörjning på ersättning för konstnärligt arbete, vilket också är intentionen i flera av de nu aktuella motionerna. Avsikten med de olika formerna av konstnärsstöd är att de skall ge konstnärerna

en möjlighet till förnyelse och utveckling. Utskottet kan inte se att det finns någon anledning för riksdagen att uttala sig för en ändring av konstnärspolitiken.

Utskottet kan inte bortse från att konstnärernas villkor i hög grad är beroende av regelverk och ersättningar som hör hemma i politikområden som bereds av andra utskott i riksdagen än kulturutskottet. Det konstnärspolitiska området är således komplext och sträcker sig även över arbetsmarknads-, socialförsäkrings-, skatte- och utbildningsområdena. Regeringen har också uttalat som sin vilja att regelverken på andra politikområden skall anpassas så att rimlig hänsyn kan tas till konstnärernas speciella förhållanden.

I detta sammanhang bör nämnas att en särskild utredare på regeringens uppdrag har kartlagt hur gällande trygghetssystem inom bl.a. arbetsmarknads- och socialförsäkringsområdena förhåller sig till konstnärlig verksamhet. Utredaren har i sitt betänkande *Konstnärerna och trygghetssystemen* (SOU 2003:21) funnit att de problem som förekommer sällan beror på lagstiftningen utan i stället på tillämpningen av denna. Utskottet konstaterar att det ankommer på regeringen att utifrån utredarens kartläggning och de remissyttranden som den kan ha föranlett bedöma om ändringar och anpassningar av olika regelverk behöver göras för att eliminera uppkomna problem för konstnärerna. Utskottet vill understryka att det är angeläget att konstnärernas villkor inom olika områden uppmärksammas av regeringen och berörda myndigheter och att de problem som inte beror på lagstiftningen utan på tillämpningar av denna snarast åtgärdas. Konstnärernas och kulturutövarnas villkor är också ett centralt inslag i den s.k. dagordningen för kulturen som Kulturdepartementet fastställt för innevarande mandatperiod.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2002/03:Kr236 (m) yrkande 17, 2002/03:Kr264 (m) yrkandena 6 och 15, 2003/04:Kr209 (m) yrkande 18 och 2003/04:Kr254 (m) yrkandena 6 och 15.

Med anledning av motionsförslagen om en *översyn av stödformerna till konstnärerna* vill utskottet liksom vid 2001/02 års riksmöte påpeka att alla stödformer inom det konstnärspolitiska området – även de som beslutades år 1998 – självfallet bör ses över efter en tid och följas upp, för att bl.a. undersöka om intentionerna med stöden har infriats, om stöden är ändamålsenliga m.m. (Jfr bet. 2001/02:KrU17 s. 8.)

Detta görs också kontinuerligt inom Konstnärsnämnden, som årligen går igenom de stödformer som hanteras av nämnden. Såväl den kvantitativa som den kvalitativa utvecklingen av bidragsgivningen skall redovisas för regeringen i nämndens årsredovisning. Med kvalitet avses exempelvis hur interna och externa experter bedömer bidragsgivningen, vilka rutiner som finns för kvalitetssäkring m.m. Redovisningen skall bl.a. innehålla en redogörelse för om och på vilket sätt bidragsgivningen leder till fler arbetsmöjligheter för konstnärerna. Den skall också innehålla ett resonemang kring uppföljningen, eventuella problem som är förknippade därmed samt på vilket sätt en effektiv utvärdering av beviljade bidrag kan genomföras.

I den mån stödformerna och regelverken behöver ändras i något avseende eller om resurser behöver tillföras ankommer det på nämnden att informera regeringen härom.

Vidare kan nämnas att den individuella visningsersättningen, som fördelas av föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) efter förslag från riksdagen, varit föremål för en översyn och fördjupad resultatbedömning (bet. 2001/02:KrU17 s. 12–14, rskr. 2001/02:210, prop. 2002/03:1 utg.omr. 17 s. 51–52).

Slutligen vill utskottet – med anledning av vad som anförs i nu aktuella motioner – nämna att flera av de stödformer som föreslogs år 1997 av Konstnärsstödsutredningen har förverkligats genom riksdagens beslut år 1998. Även förslaget att tillsätta en ny utredning för att redovisa hur de sociala trygghetssystemen fungerar i förhållande till de konstnärliga yrkesutövarna har realiserats. Denna senare utrednings betänkande, Konstnärerna och trygghetssystemen (SOU 2003:21), nämns på flera ställen i detta betänkande.

Utskottet anser att det inte är motiverat att riksdagen gör ett tillkännagivande om översyn av konstnärsstöden. Motionerna 2002/03:Kr370 (kd) yrkande 18 och 2003/04:Kr390 (kd) yrkande 17 avstyrks därmed.

Förslagen om *kulturarbetarna och arbetsmarknadspolitiken m.m.* i tre motionsyrkanden har sinsemellan något varierande inriktning men synes i alla tre fallen syfta till att stor hänsyn skall tas till kulturarbetarnas speciella villkor. Med anledning av liknande motionsyrkanden anförde arbetsmarknadsutskottet nyligen följande (bet. 2003/04:AU1 s. 78–79).

Kulturarbetarna och arbetsmarknadspolitiken samt arbetslöshetsförsäkringen har varit föremål för utskottets behandling vid ett flertal tillfällen. Kulturarbetsmarknadens struktur skiljer sig i viktiga hänseenden från vad som är normalt på arbetsmarknaden. Till exempel är antalet tillsvidareanställningar begränsat. Kännetecknande är i stället för de konstnärliga yrkesutövarna tidsbegränsade anställningar och kortare uppdrag. Utskottet kan konstatera att utformningen av arbetsmarknadspolitiken har stor betydelse för kulturen eftersom många kulturutövare för sitt uppehälle är beroende av arbetslöshetsförsäkring och arbetsmarknadspolitiska insatser. Detta förhållande innebär att stora delar av kulturområdet är starkt beroende av hur arbetsmarknadspolitiken utformas. AMV har utarbetat speciella riktlinjer för arbetsförmedlingens tillämpning på kulturarbetsmarknaden av reglerna i arbetslöshetsförsäkringen. En speciell arbetsförmedling, Kultur Media, med särskild kompetens har inrättats för att tillgodose de etablerade kulturarbetarnas och deras uppdragsgivares behov av arbetsförmedling. Arbetsförmedlingen har fastslagit kriterier för begreppet etablerad kulturarbetare för att kunna avgöra vilka som skall få tillgång till den speciella arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen Kultur Media är också internkonsult till övriga arbetsförmedlingar i handläggningen av frågor som rör kulturarbetare. Samverkan med parterna sker dels i AMS Kulturarbetsdelegation, dels i de regionala samrådsgrupperna för kultur- och medieområdet. En rätt tillämpad arbetsmarknadspolitik motverkar en överetablering av konstnärer och därmed också ett kulturutbud som inte svarar mot det kulturpolitiskt motiverade. De kulturpolitiska och arbetsmarknadspolitiska målen skall därför inte behöva ställas mot varandra. Utskottet har ansett att de arbetsmarknadspolitiska resur-

serna skall fördelas efter de mål som styr arbetsmarknadspolitiken. Utskottet, som står fast vid detta, avstyrker mot denna bakgrund motion Kr254 yrkandena 1 och 13 (m).

Kulturutskottet har inte någon annan uppfattning i denna fråga än arbetsmarknadsutskottet men vill tillägga följande.

I budgetpropositionen för år 2004 tar regeringen upp förhållandena på kulturarbetsmarknaden. Bland annat anför regeringen följande (prop. 2003/04:1 utg.omr. 17 s. 39).

Kulturarbetare har en arbetsmarknad som delvis präglas av andra förhållanden än de som råder inom många andra yrken. I propositionen En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring (prop. 1999/2000:139) uttalar regeringen att rimlig hänsyn bör tas till de särskilda behov som kan gälla för grupper med projektanställningar och andra tillfälliga anställningar och osäkra anställningsförhållanden eller andra speciella förhållanden, liksom till villkor som gäller för personer som har upprepade perioder av arbetslöshet. Detta gäller bl.a. kulturarbetsmarknaden. Regeringens syn på kulturarbetsmarknadens särskilda villkor återspeglas även i de särskilda avgränsningskriterier för arbetsmarknadspolitiska åtgärder på kulturarbetsmarknaden som fastställts av regeringen. Avseende åtgärder inom ramen för aktivitetsgarantin är det regeringens bedömning att aktivitetsgarantin inte skall riktas till konstnärer som är etablerade på den konstnärliga arbetsmarknaden.

Inom Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) har en omstrukturering inletts från 1 januari 2003 för att utveckla verksamheten inom Arbetsförmedlingen Kultur med målsättningen att uppnå en mer sammanhållen och enhetlig verksamhet över hela landet. Utvecklingsarbetet bedrivs i nära samråd med AMS kulturarbetsdelegation.

Slutligen kan tilläggas att även den särskilde utredaren, som nämnts i det föregående, har diskuterat konstnärernas villkor i förhållande till reglerna om arbetslöshetsersättningen. Han konstaterar att kulturarbetsmarknaden präglas av att de fasta anställningarna minskar, att alltfler blir frilansande arbetstagare och att arbetsgivare och uppdragsgivare i växande grad ställer krav på att arbetet skall utföras mot faktura. I betänkandet sägs bl.a. följande (SOU 2003:21 s. 52).

Eftersom skatte-, socialförsäkrings- och kanske främst arbetslöshetsersättningssystemet inte är anpassat till detta leder det till komplikationer för individen. Det enklaste sättet att lösa svårigheten för individen är enligt min mening att arbetsgivarna/uppdragsgivarna anpassar sig till den arbetspresterande partens behov, vilket i många fall är möjligt och även görs. Av betydelse är att arbetsgivaren/uppdragsgivaren och den arbetspresterande parten vid avtalet kan komma överens om att ersättningen skall betalas till en enskild firma eller som lön till en arbetstagare. Här tycks det som om myndigheter inom kulturområdet som lägger ut uppdrag även kunde vara smidigare. Statens konstråd, kommuner och landsting skulle t.ex. kunna variera betalningen av utsmyckningsuppdrag för bild- och formkonstnärer så att de kan ge såväl tidsbegränsade anställningar till konstnärer som i övrigt är verksamma som arbetstagare och ge uppdragsarvoden till egenföretagande konstnärer. Kanske skulle även en översyn göras av hur projektbidrag, stipendier och andra kulturstöd delas ut. När det gäller projektbidrag så betalar Statens kulturråd endast ut dessa till juridiska personer medan Konstnärsnämnden endast betalar ut projektbidrag till enskilda individer eller egenföretagare.

Om frilansande löntagare inom kulturområdet tilläts att ta ett mindre antal uppdrag mot faktura och själva betala in sina sociala avgifter utan att kategoriseras företagare i arbetslöshetsersättningen skulle arbetstagarens rättigheter värnas framför arbetsgivarens vilja att undslippa sina skyldigheter vid anställning av arbetstagare. En sådan regel skulle stärka arbetslinjen samt synkronisera reglerna för arbetslöshetsersättning med skatte- och socialförsäkringsreglerna.

Även konstnärernas pensionsvillkor berörs i en av de nu aktuella motionerna, nämligen 2002/03:Kr370 (kd). Utskottet som behandlade yrkanden av likartat innehåll hösten 2003 anförde då bl.a. följande (bet. 2003/04:KrU1 s. 55–58).

Utskottet finner att de frågor om *pensionsvillkoren för konstnärerna* som tagits upp motionsvägen äger hög aktualitet. Vidare konstaterar utskottet att regeringen – vilket redovisats i det föregående – aktivt verkar för att komma till rätta med de problem som otvivelaktigt finns då det gäller pensionerna för de konstnärliga grupperna vid de statligt stödda teater-, dans- och musikinstitutioner som omfattas av PISA-förordningen.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att regeringen och arbetsmarknadens parter i sina diskussioner om pensionsfrågan vid de statligt stödda teater-, dans- och musikinstitutionerna noga går igenom de försämringar för konstnärsgруппerna som tycks ha blivit konsekvensen av det nya ålderspensionssystemet. Det gäller t.ex. effekterna av den s.k. livsinkomstprincipen i det allmänna pensionssystemet. Enligt den särskilde utredaren kommer denna princip att medföra sämre pension i jämförelse med ATP-systemet för de konstnärer som har en förhållandevis kort yrkeskarriär och går i pension före 65 års ålder. Även effekterna av den tvingande regel i LAS som ger arbetstagaren rätt – men inte skyldighet – att stanna kvar i anställningen till 67 års ålder bör belysas i detta sammanhang. Från teaterhåll har hävdats att denna bestämmelse kan vålla olägenheter för institutionernas konstnärliga verksamhet. En annan fråga av betydelse är behovet av karriärplanering för de konstnärsgруппer som har låg pensionsålder, t.ex. dansarna (jfr bet. 2001/02:KrU17 s. 18 f.). Dessa frågor och andra som behandlas i betänkandet *Konstnärerna och trygghetssystemen* (SOU 2003:56) torde komma att ingå i de diskussioner som regeringen skall föra med arbetsmarknadens parter.

Utskottet vill understryka att det är angeläget att regeringen snarast påbörjar detta arbete i enlighet med vad som anges i budgetpropositionen.

Då det gäller pensionsförhållandena för konstnärligt anställda vid fria grupper har utskottet noterat att Kulturrådet anser att det – trots den uppräkning av statsbidraget som gjordes för år 2002 – är svårt för flertalet *fria grupper* att betala rimliga löner och göra pensionsavsättningar. I likhet med regeringen anser utskottet därför att det är angeläget att en dialog förs med dessa grupper i syfte att analysera möjligheten till förbättring av arbetsvillkoren (jfr prop. utgiftsområde 17 s. 25). I en sådan dialog bör bl.a. effekterna av Kulturrådets treåriga bidrag belysas. I den mån särskilda villkor inte förknippats med det statliga bidraget ankommer det givetvis på de fria grupperna att själva bedöma hur tillgängliga resurser skall fördelas på olika angelägna ändamål såsom publik verksamhet, anställas arbetsvillkor etc. och om kollektivavtal skall ingås.

Utskottet utgår från att regeringen noga följer utvecklingen även inom detta område.

Utskottet intar alltså samma inställning i pensionsfrågan. I övrigt konstaterar utskottet att det på det hela taget råder stor samstämmighet mellan motionärerna, regeringen och den särskilde utredaren, då det gäller att beskriva problemen i fråga om konstnärernas speciella arbetsvillkor. Detsamma gäller

även synen på att rimlig hänsyn måste tas till denna kategoris särskilda behov. Vidare bör sägas att utskottet är väl medvetet om att de frågor som berörs i motionerna ligger på gränsen mellan kultur-, arbetsmarknads-, utbildnings-, skatte- och socialförsäkringsutskottens beredningsområden. På motsvarande sätt behandlas konstnärernas förhållanden inom flera olika departement i Regeringskansliet. Utskottet anser sig emellertid kunna utgå från att frågorna nog kommer att följas även framgent inom Kulturdepartementet. Det kan tilläggas att regeringen i dagarna påbörjar samtal med arbetsmarknadens parter om flera av de problem som har behandlats här. (Jämför proposition 2003/04:1 utgiftsområde 17 s. 28–29.)

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2002/03:Kr264 (m) yrkande 1, 2002/03:Kr370 (kd) yrkande 16 och 2003/04:Kr327 (fp) yrkande 4.

Individuell visningsersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslag om individuell visningsersättning.

Bakgrund

Den individuella visningsersättningen har i sin nuvarande form funnits i drygt sju år. Ersättningen är generell till sin karaktär och betalas ut till konstnärer endast med hänsyn till om deras försålda verk finns i offentlig ägo. Upphovsrättsorganet Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS), som är en ekonomisk förening, fördelar ersättning till konstnärer vars verk ägs av stat, landsting och kommuner. Till den offentliga ägargruppen räknas bl.a. museer, även sådana som är stiftelsedrivna, liksom statliga affärsdrivande verk såsom Posten, Telia och SJ samt – fr.o.m. år 2000 – kommun- eller landstingsägda bostadsfastighetsbolag. Cirka 2 700 konstnärer får årligen ersättning från BUS.

Drygt 23,2 miljoner kronor har anvisats för den individuella visningsersättningen för innevarande budgetår under anslaget Ersättningar och bidrag till konstnärer.

Motionen

I motion 2003/04:Kr326 (c) hävdas att den individuella visningsersättningen (IV) har begränsningar. Den ger t.ex. mycket litet eller inget till tecknare, keramiker, konsthantverkare eller fotografer. Ersättningsformen föreslås bli föremål för utvärdering både vad gäller ersättningarna, hur de fördelas och till vem eller vilka samt vilken organisation som är den bästa för ändamålet, både vad gäller t.ex. objektivitet och insyn (yrkande 24).

Utskottets ställningstagande

Riksdagen beslutade våren 2002 på förslag av kulturutskottet att begära en översyn av den individuella visningsersättningen. Översynen borde bl.a. innefatta en redogörelse av ersättningens återverkningar på olika konstkategorier, liksom vilka kategorier av bidragsmottagare som omfattades av ersättningen och vilka som föll utanför den och orsakerna till detta. Beslutet innebar även att regeringen borde överväga vilket organ som var lämpligast för uppdraget att ansvara för fördelningen av ersättningen till konstnärerna (bet. 2001/02:KrU17 s. 12–14, rskr. 2001/02:210).

Som framgår av ett inledande avsnitt i detta betänkande lämnade regeringen i budgetpropositionen för år 2003 en utförlig redovisning i form av en fördjupad resultatbedömning som utskottet hänvisar till. Här följer utdrag ur och referat av propositionen (prop. 2002/03:1 utg.omr. 17 s. 51–52).

Om konstnärskategorier som får del av stödet anförde regeringen följande.

En översikt av fördelningssystemet visar att av 100 000 registrerade verk utgör ca 65 procent måleri och grafik, 12 procent skulptur, 20 procent konsthantverk/textil samt 3,5 procent illustration och foto, 1 procent installationer och övriga verk. Vad avser de olika konstnärskategorierna visar utfallet att 70 procent är målare, grafiker och skulptörer, 12 procent konsthantverkare/textil, 12 procent tecknare/illustratörer och fotografer samt 6 procent installationskonstnärer m.fl.

Regeringen gör bedömningen att fördelningssystemet uppfyller målsättningarna med den individuella visningsersättningen. De olika parametrarna i poängsystemet tar fasta på relevanta faktorer för att fördela ersättningen individuellt. Den statistiska översikten ger inget belägg för att vissa verkstyper diskrimineras. Inte heller finns det belägg för att vissa konstnärskategorier skulle vara särskilt missgynnade. Däremot är vissa verkstyper mindre representerade i det offentliga innehavet än andra.

Regeringen framhöll vidare att Konstnärsnämndens och Bildkonstnärsfondens uppdrag innebär ett individuellt prövningsförfarande. BUS fördelning av den individuella visningsersättningen grundas däremot endast på de faktiska inköpen och innehaven av verk hos offentliga institutioner. På grund av uppdragets administrativa karaktär bedömde regeringen det som mindre lämpligt att införliva uppdraget i Konstnärsnämndens verksamhet. Regeringen bedömde att BUS har både de representativa och verksamhetsmässiga förutsättningarna att bygga upp och hantera ett administrativt fördelningssystem. Utskottet kan tillägga att de tre konstnärorganisationerna Konstnärernas Riksorganisation (KRO), Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare (KIF) samt Svenska Konstnärsförbundet ser BUS som sin upphovsrättsliga organisation och att samtliga tre organisationer är representerade i BUS styrelse.

I budgetbetänkandet hösten 2002 välkomnade kulturutskottet att regeringen så kort tid efter riksdagens tillkännagivande i denna fråga kunnat redovisa resultatet av översynen av den individuella visningsersättningen. Utskottet hade inte något att erinra mot regeringens bedömningar. Ett enigt utskott avstyrkte ett motionsförslag med samma innehåll som det nu aktuella. Utskottet kon-

staterade att en utvärdering av den individuella visningsersättningen redan var gjord och att motionsyrkandet därmed var tillgodosett (bet. 2002/03:KrU1 s. 74–76).

Utskottet har inte någon anledning att ändra sitt tidigare ställningstagande, varför motion 2003/04:Kr326 (c) yrkande 24 avstyrks.

Garanterad författarpenning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om garanterad författarpenning.

Bakgrund

Enligt förordningen (1962:652) om Sveriges författarfond kan styrelsen för Författarfonden besluta att författar-/översättarpenning till viss upphovsman skall utgå med ett högre belopp än det statistiskt beräknade (6 §). Sådan särskilt bestämd författar-/översättarpenning har den gemensamma benämningen garanterad författarpenning.

Villkoren för den garanterade författarpenningen beskrivs på Författarfondens hemsida på följande sätt.

- Villkoren för att få garanterad författarpenning är att upphovsmannen
- gett ut verk som bildar underlag för biblioteksersättning,
 - har för avsikt att huvudsakligen vara verksam som författare, översättare, tecknare eller fotograf,
 - på ett övertygande sätt dokumenterat sin verksamhet.

Den som innehar garanterad författarpenning får inte samtidigt ha anställning med mer än halv årsarbetstid. En garantiinnehavare har rätt att ha sin garanterade författarpenning vilande utan prövning under högst fem år i följd, t.ex. medan han/hon är anställd mer än halvtid.

Fondstyrelsen bestämmer, för ett år i taget, storleken på beloppet för den garanterade författarpenningen. År 2003 var beloppet 154 000 kr. Antalet mottagare av garanterad författarpenning beräknades till 200 st.

Den garanterade författarpenningen är skattepliktig samt pensions- och sjukpenninggrundande. Mottagaren måste själv betala sociala avgifter i form av så kallade egenavgifter. Garanterad författarpenning utlyses till ansökan årligen i februari. Den garanterade författarpenningen kan inte ges innehavare av inkomstgaranti för konstnärer eller innehas samtidigt med statligt långtidsstipendium eller Författarfondens fem- och tioåriga stipendier. Den garanterade författarpenningen upphör i samband med att innehavaren tar ut pension eller avlider. Innehavaren kan uppbära garanterad författarpenning längst tills han eller hon fyller 70 år.

Att den garanterade författarpenningen upphör innebär inte att den statistiskt beräknade penningen upphör. Denna författar-/översättarpenning betalas även fortsättningsvis ut.

Vidare anger Författarfonden följande.

Av de ovan redovisade villkoren/kriterierna för att få garanterad författarpeng är det lätt att fastställa de två första. Det tredje så kallade kvalitets- och kvantitetskriteriet, att den sökande på övertygande sätt dokumenterat sin verksamhet, måste tolkas av dem som gör urvalet. Styrelsen har därför antagit följande riktlinjer för bedömningen:

- Normalt bör minst 10 år ha förflutit från debuten.
- Författare bör ha offentliggjort minst 5 à 6 egna verk. För över- sättningar och verk med flera upphovsmän bör antalet verk sättas till 10 à 20.
- Verksamheten bör uppvisa en med hänsyn till verkens omfattning rimlig kontinuitet.

Motionen

Motionären bakom motion 2002/03:Kr245 (m) anser att det är otidsenligt att vissa författare skall garanteras en viss årsinkomst. Den garanterade författarpengen utgår oavsett om författaren är produktiv eller ej och oavsett om hans verk är mycket eller lite lästa. Systemet med garanterad författarpeng bör därför avskaffas.

Utskottets ställningstagande

Författare – liksom övriga konstnärer – är fria yrkesutövare. Deras inkomster varierar i regel mycket mellan åren. De stödsystem som utarbetats bidrar till att författarna ges möjlighet att koncentrera sig på sitt skrivande. Utskottet har inhämtat att konkurrensen om garantierna är stor och att kraven på de sökande därför i praktiken ofta är högre än vad som framgår av de riktlinjer, som beskrivits i det föregående. Vidare är det enligt Författarfonden en förutsättning för garantin att den litterära verksamheten fått en sådan omfattning och stabilitet och att utövaren vunnit sådan erfarenhet inom sitt yrke att det framstår som rimligt att satsa på en i princip livsvarig garanti.

Med hänvisning till det anförda utgår utskottet från att de författare som uppbär garanterad författarpeng gjort sig väl förtjänta av den. Utskottet vill tillägga att det ligger i sakens natur att fortlevnaden av denna stödform – liksom alla andra konstnärliga stödformer – kontinuerligt blir föremål för omprövning. Utskottet förutsätter att detta sker inom ramen för Författarfondens verksamhet. Något riksdagens tillkännagivande med anledning av motion 2002/03:Kr245 (m) är inte motiverat. Motionen avstyrks.

Bemanningsföretag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslag om bemanningsföretag, *jämför reservation 6 (m)*.

Motionerna

Förslag som syftar till att ett rikstäckande bemanningsföretag för alla kulturskapare skall bildas framförs i två motioner, nämligen 2002/03:Kr264 (m) yrkande 7 och 2003/04:Kr254 (m) yrkande 7. Ett gemensamt nätverk ökar chanserna för kulturskaparna att kunna pröva nya vägar till försörjning och också sannolikheten att de lyckas med sina mål, hävdas det i motionerna. Verksamheten bör inte vara statligt styrd, men regeringen bör ändå ha ett ansvar för att samla intressenter på området och diskutera och initiera en sådan verksamhet som beskrivs i motionerna.

Utskottets ställningstagande

Förslag som syftar till att bemanningsföretag för kulturarbetare skall inrättas har under tidigare riksmöten avstyrkts av kultur-, arbetsmarknads- och finansutskotten. Se t.ex. betänkande 2001/02:KrU17 s. 10–11.

I sammanhanget vill utskottet erinra om den anställningsform som bildats på teaterområdet och som benämns Teateralliansen. Verksamheten drivs som ett aktiebolag och finansieras huvudsakligen med statliga medel, för år 2004 15 000 000 kronor, som anvisas över anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Teateralliansen AB skall verka för frilansande skådespelares trygghet och minskade beroende av arbetslöshetsförsäkringen samt stimulera till utveckling och rörlighet inom teaterlivet. En utgångspunkt för verksamheten är att arbetsmarknadens parter har träffat erforderliga avtal om anställningsformer och anställningsskydd inom teaterområdet. Teateralliansen utgör ett gott exempel på att kultur- och arbetsmarknadspolitiska mål har kunnat förenas på ett positivt sätt.

Utskottet anser nu liksom vid 2001/02 års riksmöte att det ankommer på regeringen att i det ordinarie budgetarbetet överväga om en satsning motsvarande Teateralliansen AB behöver göras på någon annan konstnärsgrupp och vilken utformning en sådan satsning i så fall skall ha. Här bör även nämnas att viss arbetsförmedlande verksamhet bedrivs vid centrumbildningarna med hjälp av statsmedel som anvisas över kulturbudgeten (anslaget 28:2). Slutligen påminner utskottet om den verksamhet som bedrivs vid den rikstäckande specialförmedlingen Arbetsförmedlingen Kultur.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2002/03:Kr264 (m) yrkande 7 och 2003/04:Kr254 (m) yrkande 7.

Rådgivningscenter för dansare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslag om rådgivningscenter för dansare, *jämför reservation 7 (fp)*.

Motionen

I motion 2002/03:Kr372 (fp) sägs att dansarnas situation förtjänar särskild uppmärksamhet, eftersom de pensioneras redan vid 41–44 års ålder. För att stödja dansarna i ett eventuellt fortsatt yrkesliv krävs särskild kompetens. Motionärerna föreslår därför att ett rådgivningscentrum för dansares fortsatta yrkesliv skall inrättas (yrkande 22).

Utskottets ställningstagande

Frågan om ett rådgivningscentrum för dansare har varit föremål för riksdagsbehandling vid tidigare riksmöten i både kultur- och arbetsmarknadsutskotten. En utförlig redogörelse för tidigare riksdagsbehandling och annan av utskottet inhämtad information i ämnet återfinns i kulturutskottets betänkande 2001/02:KrU17 s. 19–20.

Utskottet är väl medvetet om att situationen för dansare är speciell. De förslitningar och andra kroppsliga skador som kan drabba dansarna gör att deras yrkeskarriär i regel är förhållandevis kort. Dessutom är antalet dansare betydligt fler än antalet arbetstillfällen. Det är därför angeläget att dansarna kan planera och påbörja nya karriärer på ett relativt tidigt stadium. Detta förhållande har uppmärksammats av regeringen.

Regeringen har konstaterat att det finns anledning att fördjupa arbetet vad avser tänkbara pensionslösningar för konstnärlig personal med låg pensionsålder vid statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner. I de diskussioner som inleds i dagarna med arbetsmarknadens parter avser regeringen också att ta upp frågor om konstnärernas möjligheter till utbildning och karriärbreddning som syftar till fortsatt arbete. (Jämför prop. 2003/04:1 utg.omr. 17 s. 28–29.)

I sammanhanget vill utskottet också påminna om att både dansare och koreografer hör till de yrkesgrupper som är föremål för Arbetsförmedlingen Kulturs insatser.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 2002/03:Kr372 (fp) yrkande 22.

Sammansättning av bidragsgivande styrelser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslag om sammansättning av bidragsgivande styrelser, *jämför reservation 8 (m, fp, kd)*.

Motionen

Motionärerna bakom motion 2003/04:Kr327 (fp) framhåller att det är ett grannliga arbete att fördela stöd och stipendier till konstnärer. Bidragsgivande myndigheter försöker värna en god kvalitet genom ett nära samarbete med olika konstnärsorganisationer. Det är av största vikt att detta samarbete inte

leder till ett gynnande av en speciell sammanslutning framför en annan. Speciellt viktigt är detta vad avser bildkonsten, där organisationerna synes verka under mycket olika villkor. Sammansättningen av styrelser som beviljar stöd måste därför vara bredast möjliga, insynen måste garanteras, gränserna måste vara tydliga mellan särintressen och beslutsfattare och neutraliteten hos olika organisationers medlemmar måste upprätthållas (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Efter riksdagens tillkännagivande beslutade regeringen år 2000 om ändring av Konstnärsnämndens instruktion (SFS 1997:1153). Ändringen innebär att regeringen nu har en betydligt vidare krets av nominerade än tidigare att välja ur vid förordnandet av de båda styrelserna i Konstnärsnämnden och Bildkonstnärnsfonden. En utförlig bakgrund till kulturutskottets ställningstaganden och riksdagens tillkännagivanden återfinns i betänkande 2001/02:KrU17 s. 14–16.

Utskottet anser nu liksom vid 2001/02 års riksmöte, då ett motionsförslag med samma innehåll som det nu aktuella behandlades, att det är en grannliga uppgift för regeringen att utse de för uppgiften mest lämpade styrelseledamöterna i de båda styrelserna. Dessa bör ha god kännedom om den aktuella utvecklingen inom sina respektive konstområden och om nu verksamma konstnärer. De bör vidare ha stor personlig integritet. Det bör också vara meriterande att en ledamot själv är utövande konstnär på professionell nivå. Utskottet vill också påminna om att det ankommer på regeringen att bl.a. utifrån inkomna nomineringar göra ett val som motsvarar de kriterier som här har angivits. Det finns skäl för att regeringen även skall kunna välja styrelseledamöter utanför de nominerande organisationernas förslag, t.ex. sådana personer som är fristående från organisationer och som uppfyller de uppställda kriterierna och representerar en kunskap och kvalitet som är värdefull för respektive styrelse.

Vidare vill utskottet understryka att arbetet att fördela ersättningar, stipendier m.m. som åvilar styrelserna i Konstnärsnämnden och Bildkonstnärnsfonden, liksom även styrelserna i Författarfonden och BUS, är mycket ansvarsfullt och ställer krav på opartiskhet och övöld. Utskottet förutsätter att de av regeringen förordnade styrelseledamöterna är väl medvetna om dessa krav.

Med anledning av vad som framförts i motion 2003/04:Kr327 (fp) om insyn i styrelsearbetet vill utskottet tillägga att förvaltningsmyndigheter i Sverige enligt regeringsformen har en självständig ställning. Insyn i deras arbete möjliggörs genom gällande lagstiftning. Konstnärsnämnden är en statlig myndighet, medan Författarfonden har en annan organisationsform. BUS, som är en förening, har erhållit myndighetsuppgifter genom lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde.

Utskottet anser sig – nu liksom vid 2001/02 års riksmöte – kunna förutsätta att regeringen eftersträvar att uppnå bästa möjliga sammansättning av ledamöter i de aktuella styrelserna och att regeringen i sitt rekryteringsarbete

beaktar riksdagens tidigare gjorda tillkännagivande samt följer upp resultatet av de ändringar som gjorts i Konstnärsnämndens instruktion med utgångspunkt i riksdagens beslut.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 2003/04:Kr327 (fp) yrkande 5.

Kollektivverkstäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om kollektivverkstäder.

Motionen

I motion 2002/03:Kr296 (v) föreslås att regeringen skall uppdra åt Kulturrådet att utreda möjligheterna för staten – eventuellt i samverkan med kommun eller landsting – att finansiera administrationen av kollektivverkstädernas lokaler och utrustning. Motionärerna hävdar att administrationen av lokalerna och utrustningen tar mycket tid av konstnärerna, tid som de skulle behöva till sin yrkesverksamhet i stället (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

I enlighet med förordningen (1998:1370) om statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder fördelar Kulturrådet bidrag till kollektivverkstäder som drivs av sammanslutningar inom bild- och formområdet. Sammanslutningarnas huvudsakliga syfte skall vara att för konstnärlig produktion ställa verkstads- och produktionsresurser till medlemmarnas förfogande. Bidrag får lämnas till verkstäder som

- drivs av en sammanslutning av yrkesverksamma konstnärer,
- bygger på medlemmarnas egna insatser och
- har en stabil organisation och arbetsform.

Syftet med bidraget som anvisas inom ramen för anslaget 28:18 Bidrag till bild- och formområdet är att främja konstnärlig utveckling och förnyelse samt att minska konstnärernas omkostnader för framställning av konstverk. Cirka 2 miljoner kronor fördelades under år 2002.

De drygt 20 kollektivverkstäderna i landet gör det möjligt för konstnärerna att framställa konstverk i välutrustade ateljéer. Utskottet har förståelse för att det kan vara betungande för konstnärerna att själva sköta administrativa göromål och att vårda både lokaler och utrustning samtidigt som de måste sköta ekonomi m.m. i den egna verksamheten. Utskottet förutsätter att Kulturrådet – utan något särskilt regeringsuppdrag – följer utvecklingen vid kollektivverkstäderna och bedömer vilka behov som konstnärskollektiven kan ha och i vad mån dessa behov bör tillgodoses genom ingripanden från staten eller på annat sätt.

Motion 2002/03:Kr296 (v) yrkande 5 avstyrks därmed.

Könsindelad statistik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om könsindelad statistik, jämför reservation 9 (v).

Motionen

I motion 2002/03:Kr296 (v) begärs att riksdagen skall tillkännage för regeringen att kulturstatistiken – även vad gäller kulturarbetarna – bör vara uppdelad så att det framgår hur uppdrag och medel fördelar sig på kvinnor och män (yrkande 7).

Utskottets ställningstagande

Kulturrådet är den myndighet inom kulturområdet som ansvarar för den officiella statistiken. Därmed avses – enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken – områdena

- bibliotek
- kulturmiljövård
- museer
- studieförbund och
- samhällets kulturutgifter.

Enligt förordningen skall den individbaserade statistiken vara uppdelad efter kön (14 §).

I Kulturrådets publikation Kulturstatistik 2002 sägs att statistiken över konstnärer och kulturarbetare är bristfällig. Någon reguljär och heltäckande statistik som belyser konstnärspolitiken eller kulturarbetarnas villkor finns inte. Den konstnärsstatistik som redovisas har hämtats från olika källor, däribland Konstnärsnämnden. Några könsindelade uppgifter om de kommunala satsningarna på kulturarbetare finns inte (s. 155–162).

Motionsförslaget kan emellertid i någon mån anses vara tillgodosett genom att Konstnärsnämnden årligen i sin resultatredovisning anger hur fördelningen av nämndens samtliga bidragsformer fördelas på kön över en treårscykel.

Utskottet förutsätter att Kulturrådet och Konstnärsnämnden utvärderar den befintliga statistiken och överväger om den behöver kompletteras och förfinas. Om Kulturrådet bedömer att statistiken bör byggas ut och även omfatta delar av eller hela konstnärsområdet ankommer det på rådet att rapportera härom till regeringen.

Något uttalande från riksdagens sida i denna fråga är inte motiverat. Motion 2002/03:Kr296 (v) yrkande 7 avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Konstnärernas villkor och det statliga stödets inriktning, punkt 1 (m)

av Kent Olsson (m), Lena Adelson Liljeroth (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om konstnärernas villkor och det statliga stödets inriktning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Kr236 yrkande 17, 2002/03:Kr264 yrkandena 6 och 15, 2003/04:Kr209 yrkande 18 och 2003/04:Kr254 yrkandena 6 och 15.

Ställningstagande

Som framhålls i motionerna 2002/03:Kr236 (m) och 2003/04:Kr209 (m) lever många av landets kulturskapare under mycket knappa och ofta oberäknliga förhållanden. Är man inte en väl etablerad konstnär är det ofta mycket svårt att leva på sitt arbete utan att få kompletterande stöd från det offentliga. Detta förhållande bör förändras, menar vi. Det är angeläget att landets kulturskapare får så goda möjligheter och förutsättningar att fler kan försörja sig på sitt konstnärskap. För att åstadkomma detta krävs olika åtgärder, bl.a. sänkt skattetryck och ändrade regler inom socialförsäkringssystemet.

I enlighet med vad som anförs i motionerna 2002/03:Kr264 (m) och 2003/04:Kr254 (m) bör olika stöd och ersättningsformer såsom exempelvis visningsersättning, utställningsersättning, konstnärsbidrag, projektbidrag och långtidsstipendier förändras. Med alltför omfattande stödformer är risken stor att ersättningarna snarare går till kulturadministratörer än till kulturskapare. Till exempel kan nämnas att projektmedel i hög grad är knutna till institutionerna i stället för till den eller de konstnärer som skall utföra arbetet.

I likhet med konstnärerna själva anser vi att statens stöd bör inriktas på att öka de yrkesverksamma konstnärernas möjligheter att få ersättning för det arbete som de utför och möjliggöra att verken visas och framförs inför publik.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här har anført om inriktningen på konstnärspolitiken. Därmed bör riksdagen bifalla motionerna 2002/03:Kr236 (m) yrkande 17, 2002/03:Kr264 (m) yrkandena 6 och 15, 2003/04:Kr209 (m) yrkande 18 och 2003/04:Kr254 (m) yrkandena 6 och 15.

2. Översyn av stödformerna till konstnärerna, punkt 2 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om översyn av stödformerna till konstnärerna. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Kr370 yrkande 18 och 2003/04:Kr390 yrkande 17.

Ställningstagande

I likhet med motionärerna bakom motionerna 2002/03:Kr370 (kd) och 2003/04:Kr390 (kd) konstaterar vi att få konstnärer i dag klarar sitt uppehåll enbart på inkomsterna från sitt konstnärliga yrke. Många måste därför även ha ett annat arbete. Konstnärernas bruttoinkomster är mycket låga särskilt med tanke på att majoriteten har en högskoleutbildning bakom sig.

För att öka konstnärernas möjligheter att försörja sig på sin konstnärliga verksamhet och minska behovet av s.k. brödjobb finns ett antal statliga stöd och ersättningar. Dessa ges oftast i form av projektbidrag eller arbetsstipendier och fördelas till största delen av Konstnärsnämnden. Tendensen under de senaste åren har varit att stöden ges med allt högre belopp till allt färre konstnärer.

Mot denna bakgrund anser vi att staten bör överväga nya metoder och stödformer som kommer fler konstnärer till del. En översyn av de nuvarande stödformerna bör därför göras.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här har anført. Därmed bör riksdagen bifalla motionerna 2002/03:Kr370 (kd) yrkande 18 och 2003/04:Kr390 (kd) yrkande 17.

3. Kulturarbetarna, arbetsmarknadspolitiken m.m., punkt 3 (m)

av Kent Olsson (m), Lena Adelsohn Liljeroth (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kulturarbetarna, arbetsmarknadspolitiken m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Kr264 yrkande 1, bifaller delvis motion 2002/03:Kr370 yrkande 16 och avslår motion 2003/04:Kr327 yrkande 4.

Ställningstagande

I likhet med motionärerna bakom motion 2002/03:Kr264 (m) vill vi framhålla att kulturarbetsmarknaden är problematisk och att försörjningssituationen för många konstnärer försämrats. Antalet utbildningsplatser har ökat och därmed också konkurrensen om de få uppdragen. Därför måste konstnärskapet ges nya potentialer. Den brist på samstämmighet som råder mellan de konstnärliga högskolorna och arbetsmarknaden måste ses över och förändras. Konstnärerna måste få bättre kunskaper om hur marknaden fungerar och därmed en bättre grund att stå på. Dagens arbetsmarknadspolitik är oftast ett hinder för utvecklingen eftersom den inte i tillräckligt hög grad tar hänsyn till kulturskaparnas särskilda villkor.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här har anført. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2002/03:Kr264 (m) yrkande 1 och delvis bifalla motion 2002/03:Kr370 (kd) yrkande 16 samt avslå motion 2003/04:Kr327 (fp) yrkande 4.

4. Kulturarbetarna, arbetsmarknadspolitiken m.m., punkt 3 (kd, c)

av Gunilla Tjernberg (kd) och Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kulturarbetarna, arbetsmarknadspolitiken m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Kr370 yrkande 16 och avslår motionerna 2002/03:Kr264 yrkande 1 och 2003/04:Kr327 yrkande 4.

Ställningstagande

I likhet med motionärerna bakom motion 2002/03:Kr370 (kd) anser vi att förutsättningar måste skapas för att kulturskaparna skall få drägliga livsvillkor och möjligheter att utöva sin konst utan att ekonomiskt behöva stå på ruinens brant. I dag har många konstnärer svårt att klara sitt uppehälle. De stödformer och försäkringsvillkor som finns är inte anpassade efter deras speciella arbetsvillkor och livssituation. För att nå en kulturell frihet och mångfald i Sverige måste dessa brister i systemet uppmärksammas och justeras. Samtliga politikområden bör samordnas så att rimlig hänsyn kan tas till konstnärernas speciella förhållanden.

Vi vill understryka att konstnärernas arbetsmarknad skiljer sig från situationen inom de flesta andra yrken. Om fast arbete är det vanliga på arbetsmarknaden i stort, är arbetena inom kultursektorn oftast tillfälliga. I dag råder det en långvarig och strukturell obalans mellan utbud och efterfrågan. Utredningar visar att de statliga ersättningarna och bidragen har ökat väsentligt i betydelse för de yrkesverksamma konstnärerna och för deras möjlighet att ägna sig åt konstnärligt arbete. En bidragande orsak till detta är bl.a. att arbetslösheten inom konstnärsyrkena är fortsatt hög.

Vi kan konstatera att konstnärerna påverkas av beslut som fattas inom andra utgiftsområden än utgiftsområde 17. Som exempel kan nämnas pensionsreformen som genomfördes för ett par år sedan och som fick konsekvenser som är mindre lämpliga för konstnärer inom t.ex. dans- och musikområdena på grund av dessa yrkens speciella karaktär. Genom att numera samtliga aktiva yrkesår skall ligga till grund för pensionen och inte enbart de 15 mest lönsamma drabbas de hårt. Vi anser att det är särskilt angeläget att frågan om pensionerna för de fria grupperna får en lösning. Frågan har nu under en mycket lång tid behandlats i Regeringskansliet. Ännu har inte något förslag presenterats, vilket vi anser vara oacceptabelt.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen skall tillkänna för regeringen som sin mening vad vi här har anført. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2002/03:Kr370 (kd) yrkande 16 samt avslå motionerna 2002/03:Kr264 (m) yrkande 1 och 2003/04:Kr327 (fp) yrkande 4.

5. Kulturarbetarna, arbetsmarknadspolitiken m.m., punkt 3 (fp)

av Lennart Kollmats (fp) och Cecilia Wikström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om kulturarbetarna, arbetsmarknadspolitiken m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr327 yrkande 4, bifaller delvis motion 2002/03:Kr370 yrkande 16 och avslår motion 2002/03:Kr264 yrkande 1.

Ställningstagande

Som framgår av motion 2003/04:Kr327 (fp) har arbetsmarknadsåtgärderna och a-kassan under en längre tid utfört ett slags konstgjord andning på den fattiga kulturen. Kulturens kroniska brist på betald arbetskraft maskeras ofta med hjälp av AMS-insatser. Många exempel på detta kan hämtas från teaterns, dansens, filmens och musikens områden. Förklaringen är att den svenska arbetsmarknaden byggts upp på den politiska tron att arbetslivet till största delen består av fasta anställningar. Kulturens särart kräver dock ofta korta och varierade uppdrag och alltså helt andra modeller för betalning av genomförda och kommande arbetsmoment.

I likhet med motionärerna bakom motion 2002/03:Kr370 (kd) kan vi konstatera att konstnärerna påverkas av beslut som fattas inom andra utgiftsområden än utgiftsområde 17. Ett exempel härpå är pensionsreformen som genomfördes för ett par år sedan och som fick konsekvenser som är mindre lämpliga för konstnärer inom t.ex. dans- och musikområdena på grund av dessa yrkens speciella karaktär. Genom att numera samtliga aktiva yrkesår skall ligga till grund för pensionen och inte enbart de 15 mest lönsamma drabbas de hårt. Vi menar att det är ytterst angeläget att frågan om pensionerna för de fria grupperna snarast får en lösning. Inom Regeringskansliet har denna fråga beretts under en lång tid utan att något förslag har kunnat presenteras, vilket vi anser är oacceptabelt.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här har anført. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2003/04:Kr327 (fp) yrkande 4 och delvis bifalla motion 2002/03:Kr370 (kd) yrkande 16 samt avslå motion 2002/03:Kr264 (m) yrkande 1.

6. Bemanningföretag, punkt 6 (m)

av Kent Olsson (m), Lena Adelson Liljeroth (m) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om bemanningföretag. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr254 yrkande 7 och bifaller delvis motion 2002/03:Kr264 yrkande 7.

Ställningstagande

I likhet med vad som anförs i motion 2003/04:Kr254 (m) anser vi att ett rikstäckande bemanningsföretag för alla kulturskapare skall kunna bildas. Ett bemanningsföretag skulle kanske öka chansen för de olika konstnärskategorierna att pröva nya vägar till försörjning. Sannolikheten att de skulle lyckas nå sina mål skulle troligen öka genom inrättandet av ett sådant företag.

Runtom i landet finns länsteatrar, symfoniorkestrar, fria teatergrupper m.fl. som alla behöver en tillfällig förstärkning eller hjälp med att rekrytera nya medarbetare. Vi anser att ett bemanningsföretag även skulle kunna vara till stor hjälp vid anställning eller vid rekrytering till internationella uppdrag.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör ta initiativ till att bilda ett bemanningsföretag för kulturskapare.

Vi vill understryka att verksamheten vid företaget inte skall vara statligt styrd. Detta till trots bör regeringen ha ett ansvar för att samla intressenter på området för att diskutera och initiera en verksamhet av det slag som vi här har beskrivit.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen skall tillkänna för regeringen som sin mening vad vi här har anført. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2003/04:Kr254 (m) yrkande 7 och delvis bifalla motion 2002/03:Kr264 (m) yrkande 7.

7. Rådgivningscenter för dansare, punkt 7 (fp)

av Lennart Kollmats (fp) och Cecilia Wikström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rådgivningscenter för dansare. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Kr372 yrkande 22.

Ställningstagande

I likhet med vad som anförs i motion 2002/03:Kr372 (fp) anser vi att dansarnas situation förtjänar särskild uppmärksamhet. De pensioneras redan vid 41–44 års ålder. För att stödja dansarna i ett eventuellt fortsatt yrkesliv krävs särskild kompetens. Det bör därför inrättas ett rådgivningscenter för dansares fortsatta yrkesliv.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen skall tillkänna för regeringen som sin mening vad vi här har anført. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2002/03:Kr372 (fp) yrkande 22.

8. Sammansättning av bidragsgivande styrelser, punkt 8 (m, fp, kd)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sammansättning av bidragsgivande styrelser. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr327 yrkande 5.

Ställningstagande

Att fördela ersättningar, stipendier m.m. till konstnärer är ett grannliga arbete som kräver känsla för etik och moral, liksom kunskap om vad som är kvalitet. Samtidigt finns det andra aspekter som också skall vägas in, som t.ex. främjande av jämställdhet och tillgänglighet för alla.

Bidragsgivande myndigheter försöker värna en god kvalitet genom ett nära samarbete med olika konstnärsorganisationer. Det är av största vikt att detta samarbete inte leder till ett gynnande av en speciell sammanslutning framför en annan. Speciellt viktigt är detta vad avser bildkonsten, där organisationerna synes verka under mycket olika villkor.

Varje konstnär har sitt unika värde oberoende av facklig eller annan organisatorisk tillhörighet. Det är professionalismen i konstnärsutövandet som skall premieras.

Vi anser – i likhet med motionärerna bakom motion 2003/04:Kr327 (fp) – att sammansättningen av styrelser som beviljar stöd och ger andra förmåner måste vara bredast möjlig. Vidare måste insynen i deras arbete garanteras. Det är av stor vikt att gränserna mellan särintressen och beslutsfattare är tydliga och att neutraliteten mellan olika organisationers medlemmar upprätthålles.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här har anfört. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2003/04:Kr327 (fp) yrkande 5.

9. Könsindelad statistik, punkt 10 (v)

av Peter Pedersen (v) och Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om könsindelad statistik. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Kr296 yrkande 7.

Ställningstagande

Som framgår av motion 2002/03:Kr296 (v) kan man inte av den statliga kulturstatistiken utläsa hur de statliga medlen som tillfaller landets kulturarbetare fördelar sig på kön.

I Statens kulturråds rapport Kulturstatistik 2002 redovisas under avsnittet Kulturarbetare antalet medlemmar i olika konstnärsorganisationer, antalet anställda i företag med kulturell anknytning, antalet sysselsatta i yrken med kulturell anknytning, personal vid kulturinstitutioner etc. uppdelade efter konstnärlig, teknisk och administrativ personal. Där redovisas också hur Konstnärsnämndens bidrag och stipendier fördelas till olika län och regioner. Likaledes redovisas landstingens bidrag till kulturarbetare. Men det saknas helt uppgifter om vad som tillfallit män och vad som tillfallit kvinnor.

Mycket tyder på att kvinnliga konstnärer har svårare än manliga att etablera sig och erhålla stipendier och projektbidrag av olika slag. Vidare kan det finnas anledning att misstänka att beslutsfattande poster inom kulturområdet oftare innehas av män än av kvinnor. Mot denna bakgrund är det svårt att förstå att intresset av att få fram könsindelad statistik tycks vara begränsat. Utan sådan statistik är det svårt att åtgärda missförhållanden. Därför bör kulturstatistiken fortsättningsvis kunna visa hur medlen fördelas på manliga respektive kvinnliga kulturarbetare.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här har anfört. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2002/03:Kr296 (v) yrkande 7.

Särskilt yttrande

1. Kollektivverkstäder (v)

Peter Pedersen (v) och Rossana Dinamarca (v) anför:

Vi har valt att inte reservera oss till förmån för förslaget i motion 2002/03:Kr296 (v) att Kulturrådet skall utreda möjligheterna att finansiera administrationen av kollektivverkstäderna. Vi förutsätter nämligen att rådet noga följer utvecklingen vid verkstäderna och håller regeringen informerad om de bidragsbehov som finns hos konstnärerna i detta avseende.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:Kr236 av Kent Olsson m.fl. (m):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturskaparnas villkor.

2002/03:Kr245 av Jeppe Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att nuvarande system med garanterad författarpenning avskaffas.

2002/03:Kr264 av Kent Olsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetsmarknaden för kulturarbetare.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett avvecklande av bidrag och ett utvecklande av konsten.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bemanningsföretag för kulturarbetare.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inkomst i stället för bidrag för konstnärer.

2002/03:Kr296 av Camilla Sköld Jansson m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kollektivverkstäderna och konstnärernas arbetsförhållanden.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om könsindelad kulturstatistik.

2002/03:Kr370 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturarbetarnas villkor.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av de statliga konstnärsstöden och ersätningarna.

2002/03:Kr372 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett rådgivningscenter för dansare.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:Kr209 av Kent Olsson m.fl. (m):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturskaparnas villkor.

2003/04:Kr254 av Kent Olsson m.fl. (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett avvecklande av bidrag och ett utvecklande av konsten.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bemanningsföretag för kulturarbetare.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inkomst i stället för bidrag.

2003/04:Kr326 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en utvärdering av individuell visningsersättning.

2003/04:Kr327 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kultur- och arbetsmarknadspolitiska åtgärder.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd och stipendier till konstnärer från bidragsgivande myndigheter och styrelser.

2003/04:Kr390 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av de statliga konstnärsstöden och ersättningarna.